

Bronisław Mierzwiński

"Promocja osoby w rodzinie", Wojciech Bołoz, Warszawa 1998 : [recenzja]

Studia nad Rodziną 2/2 (3), 183-184

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

III. R E C E N Z J E

Studia nad Rodziną
ATK
2 (1998)

Wojciech Bołoz, *Promocja osoby w rodzinie*. Wydawnictwo Akademii Teologii Katolickiej, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”, Warszawa 1998, ss. 247.

1. Ogólny profil

Nowością godną szczególnej uwagi na polskim rynku wydawniczym jest książka ks. Wojciecha Bołoz: *Promocja osoby w rodzinie*. Jest to publikacja o charakterze naukowym, zamieszczona w serii poświęconej problematyce rodziny. Wydawcą tej serii jest warszawska Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”. Według informacji umieszczonej na okładce „książka ta jest syntezą wybranych wykładów głoszonych przez Autora w Instytucie Studiów nad Rodziną ATK w Warszawie”. Pewne zastrzeżenia wzbudza wewnętrzny podział publikacji: podpunkty aa, bb, cc... Lepiej byłoby wprowadzić system dziesiętny do całego podziału. Na podkreślenie zasługuje obfita bibliografia, licząca 15 stron, ujęta w dwie części: 1. Dokumenty kościelne, 2. Literatura przedmiotu. Artystyczna w swej koncepcji szata graficzna harmonizuje z tytułem książki i zachęca do zapoznania się z jej treścią.

Autor książki, ks. Wojciech Bołoz, redemptorysta, jest doktorem habilitowanym teologii, specjalistą w zakresie teologii moralnej oraz bioetyki. Od wielu lat pracuje na stanowisku profesora w Instytucie Studiów nad Rodziną ATK. Od trzech lat pełni funkcję prorektora Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. W swoim dorobku naukowym posiada kilkadziesiąt publikacji, w tym kilka pozycji książkowych.

2. Tematyka, układ i treść publikacji

Pierwszy rzut oka na tytuł skłania do refleksji nad jego znaczeniem. Autorowi chodzi o **promocję** osoby w rodzinie. Zarówno na okładce książki, jak szerzej we wstępie (s. 13-15), czytelnik znajduje wyczerpujące uzasadnienie dla wyboru tego właśnie pojęcia. Przypominając znaną prawdę, że „rodzina jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem człowieka” (s. 13), Autor odwołuje się do kluczowych określeń, charakteryzujących znaczenie i zadania rodziny: „szkoła bogatszego człowieczeństwa” (Vaticanum II), „kolebka i najsukuteczniejsze narzędzie humanizacji i personalizacji społeczeństwa”, „uprzywilejowane środowisko rozwoju” (Jan Paweł II). Zdaniem Autora, „wszystkie te sposoby ukazywania wspierającej funkcji rodziny w stosunku do swoich członków, szczególnie zaś względem dzieci, można sprowadzić do jednego pojęcia *promocja*” (s. 13). Jest to ciekawa i oryginalna teza, stanowiąca istotny punkt wyjścia dla całej publikacji.

Książka składa się z siedmiu rozdziałów. Pierwszy, zatytułowany „Geneza, struktura i funkcje rodziny” ma charakter socjologiczny, chociaż znalazły się w nim także elementy antropologii. Drugi daje podstawy teologiczne dla refleksji nad rodziną: „Chrześcijańska wizja rodziny”. Szczególną uwagę przyciąga punkt poświęcony sposobom uzasadniania norm życia małżeńsko-rodzinnego (s. 67-74). Autor wskazuje na trzy zasady: godność osoby ludzkiej, miłość bliźniego, sakramentalność. Dość nieoczekiwanie został wyodrębniony punkt 6 „Małżeństwo i rodzina wspólnotą życia i miłości”, chociaż logicznie mógłby on zostać włączony do punktu 3 „Główne elementy katolickiej koncepcji małżeństwa i rodziny”, tym bardziej że jest to kluczowe pojęcie II Soboru Watykańskiego — termin, który stał się jednym z elementów całościujących współczesną teologię rodziny.

Rozdział trzeci nosi tytuł: „Rodzina jako wspierająca wspólnota miłości”. Zastanawia wybór określenia „wspierająca”. W rozdziale tym znalazły się ciekawe refleksje na temat wspólnototwórczej funkcji rodziny oraz formy pomocy niesionej przez rodzinę swoim członkom. Ostatni punkt został poświęcony zjawiskom, które niszczą rodzinę jako wspólnotę miłości, a mianowicie cudzołóstwo, rozwód i antykoncepcja. Czwarty i piąty rozdział zawierają w tytule kluczowe dla całej książki pojęcie: „promocja”, przy czym w czwartym chodzi o promocję zdrowia i życia w rodzinie, a w piątym o promocję rozwoju osobowego poprzez proces wychowania w rodzinie.

W czwartym rozdziale zostały poruszone zagadnienia teologiczno-moralne i bioetyczne: odpowiedzialne rodzicielstwo, sztuczne zapłodnienie, macierzyństwo zastępcze, klonowanie, uzależnienia, aborcja. Może trzeba byłoby użyć mocniejszego określenia w odniesieniu do przerywania ciąży: to nie jest zagrożenie życia, lecz jego zniszczenie. Specjalista bioetyk miałby także prawo rozbudować problem eksperymentów medycznych na embrionach ludzkich — eksperymentów, które godzą w godność osoby ludzkiej i przyszłość ludzkości. Rozdział piąty analizuje poszczególne elementy integralnego wychowania człowieka, w tym także wychowania seksualnego. Autor nie boi się używać tego określenia, mocno atakowanego przez niektóre kręgi katolickie. Wskazuje jednak, jaka treść powinna mieścić się w kształtowaniu tej ważnej dziedziny osobowości ludzkiej związanej integralnie z rodziną.

Rozdział szósty dotyczy procesu socjalizacji, jaki rodzina spełnia w odniesieniu do dziecka, a także obowiązków społeczeństwa w odniesieniu do rodziny. Podstawą do tej refleksji jest Karta Praw Rodziny. Ostatni, siódmy rozdział został poświęcony roli rodziny w tej misji, którą teologowie nazywają urzeczywistnianiem się Kościoła w teraźniejszości. Ostatnie zagadnienie, jakie Autor poruszył w swej książce, to pomoc ze strony Kościoła (domyślne — instytucjonalnego) wobec rodziny. Można się domyślać, że chodzi tu o pewne elementy duszpasterstwa rodzin. Szkoda, że Autor te ważne kwestie ujął dość skrótowo, ograniczając się do zasygnalizowania zaledwie niektórych aspektów. Stwarza to pewien niedosyt zwłaszcza u teologa-pastoralisty.

3. Szczególne wartości książki

Książka W. Bołozy jest napisana pięknym językiem polskim, co nie często zdarza się w publikacjach naukowych. Jest to język jasny, zrozumiały, przystępny dla szerokiego kręgu czytelników. Można przypuszczać, że wypływa to z troski Autora o studentów, o komunikatywność wykładów. Na okładce książki znajdujemy uwagę, że podstawą tej publikacji były wykłady dla studentów. Ten przystępny, zrozumiały język łączy się równocześnie z wysiłkiem Autora, by wprowadzić studenta i czytelnika w zrozumienie podstawowych pojęć i definicji naukowych przy omawianych zagadnieniach. Autor wyjaśnia te pojęcia w samym tekście pracy lub w przypisach.

Publikacja ukazuje rodzinę jako podstawowe i najcenniejsze środowisko rozwoju osobowości człowieka — tego, co Autor określa mianem promocji osoby. Do tego ważnego problemu Autor podchodzi w sposób interdyscyplinarny, co stanowi szczególną wartość książki. W swojej refleksji uwzględnia szereg aspektów ukazujących złożoność i bogactwo zarazem tej podstawowej rzeczywistości życia ludzkiego jaką jest rodzina: aspekt socjologiczny, psychologiczny, teologiczny, antropologiczny. W tym bogactwie przedstawionych aspektów, element wiodący i porządkujący stanowi aspekt etyczny. Wynika to ze specjalizacji Autora, jako teologa-moralisty i bioetyka.

Omawiana publikacja świadczy o dużej erudycji Autora: znajomość nie tylko współczesnej literatury polskiej na temat rodziny, lecz także publikacji w obcych językach, zwłaszcza niemieckim i angielskim. Autor oficjalnie wykorzystuje tę literaturę w swojej książce, czego dowodem są także liczne przypisy i bogata bibliografia.

Książka ks. Wojciecha Bołozy „Promocja osoby w rodzinie” stanowi wartościową syntezę naukową teologicznej problematyki małżeństwa i rodziny, cenny przyczynek do ciągle tworzącej się teologii rodziny.

ks. Bronisław Mierzwiński